

อ่านมาแล้ว

“Rankings not be – all , end – all for Thai unis”⁹

จรัญ จันทลักขณา¹⁰

หัวข้อเรื่อง อาจแปลว่า “Rankings ไม่ใช่ความเป็นความตายของมหาวิทยาลัยไทย” (Rankings หมายถึง การจัดอันดับมหาวิทยาลัยทั่วโลก ... จรัญ)

การที่มหาวิทยาลัยไทยติดอันดับต่ำ ๆ ในอันดับโลกย่อมก่อให้เกิดความผิดหวัง แต่เมื่อพิจารณาวิธีการจัดอันดับก็คงไม่น่าแปลกใจ

การจัดอันดับดำเนินการโดยสองสำนักคือ (1) The Time Higher Education World University Ranking (THE) และ (2) The Academic Ranking of World Universities (ARWU) มีสำนักงานอยู่ในเซี่ยงไฮ้ โดยมหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่ติดอันดับ 600 - 1,000

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้เกิดความวิตกอย่างยิ่งว่ามหาวิทยาลัยไทย จะตกอันดับไปอยู่ในกลุ่ม 601 - 800

ผู้คนพากันวิจารณ์มหาวิทยาลัยว่า การสอนไม่มีคุณภาพ และการวิจัยอ่อนแอ ปัจจัยเหล่านี้ อาจมีผลต่อการจัดอันดับ แต่ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ซึ่งอาจไม่เกี่ยวกับปัญหาของมหาวิทยาลัย แต่ส่งผลต่อการได้อันดับต่ำ

1) ประการแรก เราต้องเข้าใจว่า การติดอันดับก็เหมือนในฟุตบอลโลก คือ การที่เมืองเชลซี หรือ แมนเชสเตอร์ มีทีมฟุตบอลชั้นเยี่ยมมิได้หมายความว่าทั้งสองเมืองผลิตนักฟุตบอลชั้นเยี่ยมเอง¹¹ แต่เขามีเงินซื้อตัวนักฟุตบอลดี ๆ จากประเทศอื่นมาร่วมทีม และบริหารจัดการและสร้างผลกำไรให้เขาได้

ประเทศสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาทำนองเดียวกันการที่เขามีมหาวิทยาลัยอันดับท็อปของโลกมิได้หมายความว่าเขาผลิตนักศึกษาและอาจารย์เก่งที่สุด หรือว่ามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด หรือ สแตนฟอร์ดมีระบบการศึกษาอันสุดยอดสามารถผลิตผู้ชนะรางวัลโนเบลได้ แต่ความจริง คือ เขามีกองทุนสนับสนุนงานสถาบัน (endowments) เป็นพัน ๆ ล้านดอลลาร์ (นอกเหนือจากงบประมาณประจำปี) ซึ่งช่วยให้เขาสามารถซื้อตัวนักวิจัยที่ดีที่สุด และสามารถเก็บค่าเล่าเรียนสูงลิ่ว จากนักศึกษาที่ดีที่สุด

⁹ ลงพิมพ์ใน น.ส.พ. รายวัน Bangkok Post (3 ตุลาคม 2018) โดย Dr. Mike Hayes อาจารย์สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล

¹⁰ จรัญ จันทลักขณา, ศาสตราจารย์ ดร., กรรมการสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹¹ ทีมที่ไม่คุ้นเคยกับ EPL (English Premier League) อาจนึกถึงทีมฟุตบอลพรีเมียร์ลีกก็ได้ว่าเขาเป็นอันดับหนึ่งของไทยได้อย่างไร

หากเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่อยู่อันดับ 1 ของ ARWU กับมหาวิทยาลัยมหิดล ที่เป็นอันดับ 1 ของไทยและรวยที่สุดก็มีความแตกต่างอย่างลิบลับ ฮาร์วาร์ดมีงบประมาณประจำปีมากกว่า มหิดล 30 เท่า โดยมีนักศึกษาจำนวนพอ ๆ กัน ฮาร์วาร์ดมีกองทุนสนับสนุนสถาบันราว 3 หมื่นล้านดอลลาร์ (ราว 990,000 ล้านบาท)¹² มหาวิทยาลัยมหิดลไม่มี (แม้ว่าจะมีรายได้จากโรงพยาบาล)

ถ้ายอมรับว่าการซื้อตัวผู้ได้รับรางวัลโนเบล หรือ อาจารย์ที่มีผลงานตีพิมพ์แพร่หลาย เร็วกว่าการสร้างคนนั้น ก็ไม่ใช่เหตุบังเอิญที่มหาวิทยาลัยอันดับที่ 1 เป็นมหาวิทยาลัยที่ร่ำรวยที่สุด ถ้าดูรายชื่อมหาวิทยาลัยที่ 20 ตามระบบ ARWU จะพบว่า 16 ใน 20 มหาวิทยาลัย รวยที่สุดในโลก จึงเป็นไปได้ว่า มหาวิทยาลัยที่รวย ย่อมมีโอกาสติดอันดับสูง

ทั้งนี้ไม่ได้พูดว่าฮาร์วาร์ดติดอันดับเพราะรวย แต่เงินก็ช่วยได้ มีบางมหาวิทยาลัยติดอันดับแต่ไม่รวย อย่างไรก็ตาม ระเบียบจัดอันดับจะเข้าทางของมหาวิทยาลัยคนละประเภท กับมหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่ นั่นคือ สถาบันเล็กที่เน้นการวิจัย

2) นี้แสดงให้เห็นว่าสมมติฐานในการจัดอันดับ คือ งานวิจัยสำคัญกว่าการสอน คนส่วนใหญ่จะเห็นด้วยว่า มหาวิทยาลัย คือ แหล่งแห่งนวัตกรรม¹³ ทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับสังคม

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่หลัก คือ ด้านการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (โท – เอก) เพื่อให้บัณฑิตที่จบสามารถพัฒนาต่อยอดทางอาชีพ แต่การจัดอันดับไม่ได้ให้ความสำคัญสูงต่อคุณภาพการเรียนการสอน และไม่มีทางที่จะสำคัญกว่างานวิจัย

ถ้าเทียบกับฮาร์วาร์ด ซึ่งมีนักศึกษาปริญญาตรีเพียง 6,000 คน มหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่จะมีจำนวนเกินสองเท่าเป็นอย่างน้อย มหาวิทยาลัยไทยมีพันธกิจในการให้การศึกษาแก่เยาวชนไทย แต่มหาวิทยาลัยอันดับที่ 1 ไม่มี .... เขาให้การศึกษาแก่กลุ่มยอดเยี่ยมกลุ่มเล็ก ๆ

การเรียนการสอนระดับปริญญาตรีต้องใช้ทรัพยากรการสอนมาก ส่วนใหญ่ไม่เข้าเกณฑ์ในการจัดอันดับ และเป็นไปไม่ได้ที่ผู้รับรางวัลโนเบลจะใช้เวลามากมายในการสอนนักศึกษาปริญญาตรี (และคนส่วนใหญ่ก็ยังสงสัยในความเป็นครูที่ดีของเขา)

ภาระการสอนจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร เช่น เวลาของอาจารย์และงบประมาณ ซึ่งมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมที่ช่วยหนุนอันดับ เช่น การวิจัย เป็นต้น

3) แม้ว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่หลัก คือ การเรียนการสอนระดับปริญญาตรี แต่ก็ไม่ใช่ข้อแก้ตัวเรื่องอันดับต่ำ ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ การวัดงานวิจัยจากการตีพิมพ์เผยแพร่และการถูกอ้างอิง

ประเทศไทยมีอุปสรรคสำคัญ คือ ขาดนักวิจัยที่ตีพิมพ์ผลงานเป็นภาษาอังกฤษ การตีพิมพ์ผลงานเป็นภาษาอังกฤษจะได้เปรียบในการจัดอันดับ ส่วนการตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และจีน มีโอกาสได้อันดับดีกว่าภาษาไทย

¹² สามารถนำไปลงทุนแสวงหารายได้เพื่อสนับสนุนงานของมหาวิทยาลัย

¹³ ความหมายทางวิทยาศาสตร์ (ไม่ใช่ภาษาทางธุรกิจ) หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ในทุกสาขาวิชา

อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในการทำงาน และตีพิมพ์ผลงานวิชาการเป็นภาษาไทย ถ้าผลผลิตจากการวิจัยใช้เพื่อคนไทยก็นับว่าสมเหตุสมผล แต่ผลงานวิจัยนั้นจะไม่ได้รับเครดิตในการจัดอันดับนานาชาติ เพราะสิ่งตีพิมพ์ภาษาไทยจะไม่อยู่ในฐานข้อมูลนานาชาติที่ใช้วัดผลงานวิจัย

การจัดอันดับให้ความสำคัญมากกับชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยสถาบันที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว มักได้รับอันดับที่ดี จึงเป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยไทยจะแข่งขันเพื่อติดอันดับต้น ๆ ของโลก ขณะที่มหาวิทยาลัยของจีนและซาอุดีอาระเบีย ติดอันดับต่ำกว่า 100 มหาวิทยาลัยของบราซิลและเม็กซิโก ติดอันดับ 100 – 150

สำหรับประเทศไทยอันดับของมหาวิทยาลัยจึงน่าจะเป็นเพียงปัจจัยส่วนประกอบหนึ่งในการประเมินผลของมหาวิทยาลัย ร่วมกับผลการผลิตบัณฑิตรุ่นใหม่ ๆ ที่มีส่วนช่วยพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศชาติ สังคม ประชาธิปไตย และผลงานอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย การประเมินนี้น่าจะสะท้อนให้เห็นได้ดีกว่าว่า มหาวิทยาลัยไทยได้ทำประโยชน์แก่สังคมไทยเพียงใด

*****